

Punkterad Sverigemyt

Att Sverige skulle dra nytta av globaliseringen i högre grad än andra länder är en myt. Svensk export koncentreras allt mer till den näraliggande europeiska marknaden. Den ekonomiska politiken måste byta perspektiv, skriver Pontus Braunerhjelm, professor vid KTH och huvudsekreterare i Globaliseringsrådet.

Det finns en allmän föreställning om att Sverige tillhör de länder som är mest globaliserade och har utvecklat en särskild god förmåga att dra nytta av den ökande globaliseringen. Men detta speglar egentligen ett fåtal svenska storföretags internationella framgångar som ofta går långt tillbaka i historien, många gånger ända till 1800-talet. Frågan är hur rättvisande den bild som huvudsakligen baseras på ett fåtal, allt oftare, utlandsägda storföretag är?

Ett sätt att mäta ett lands deltagande i en global ekonomi är att sätta handeln, summan av all export och import, i relation till ett lands BNP. Jämfört med andra små och öppna ekonomier hamnar då den svenska ekonomin på ungefär samma nivå som Danmark och Schweiz. Sverige ligger något högre än Finland men betydligt lägre än Belgien, Irland, Nederländerna och Österrike.

En rad nyligen publicerade studier lyfter fram mer finfördelade mått på en oväntat begränsad omfattning av svensk ekonomisk globala integration. Desirée Nilsson visar i sin avhandling (Jönköpings Internationella Högskola, maj 2007) att svensk export koncentreras allt mer till den näraliggande europeiska marknaden och att företag därmed missar den starka tillväxt som präglat mer avlägsna marknader, t ex i Asien. Det genomsnittliga avståndet till exportmarknaderna ökade fram till 1995 men har därefter fallit tillbaka. Sannolikt gav Sveriges inträde i EU en större tillgänglighet till EU:s marknader. Men det kan även finnas underliggande problem av mer besvärande natur. Kommerskollegium har visat att Sveriges export tappat marknadsandelar sedan slutet av 1960-talet, och dessutom i betydligt högre utsträckning än t ex Finland eller snittet för de västeuropeiska länderna.

Bilden av ett förhållandevis blygsamt utbyte med mer avlägsna marknader stöds även av en globaliseringsstudie (ITPS, juni 2007) som visar att de svenska företagens anställda i Indien och Kina uppgår till 14 000 respektive 23 000 individer. Det kan jämföras med Polen där svenska företag har 29 000 anställda i sina dotterbolag, eller EU-15 där antalet anställda i svenska företag uppgår till 440 000.

Andra indikatorer som pekar åt samma håll är svenska ungdomars deltagande i EU:s utbildningsprogram. Enligt statistik presenterad av Internationella programkontoret är det endast 0,65 procent av Sveriges cirka 400 000 studenter som deltar i EU:s utbytesprogram Erasmus vilket placerar Sverige i Europas bottenskikt. I vårt grannland Finland finns ett betydligt större intresse, en dubbelt så stor andel av de finska studenterna har deltagit i jämförelse med de svenska.

Intressant är också det tyska CESifo-institutets nyligen framtagna index över OECD-ländernas institutionella klimat, dvs lagar och regelverk. Förenklat kan man säga att desto högre upp ett land hamnar i rankingen desto färre regler som hindrar effektiv konkurrens, tillväxt respektive gynnar konsumenter har man. Under perioden 1994 till 2006 har Sverige legat fast förankrad runt plats 13-14 av de 24 länder som ingår. Sett till andra öppna små länder kan konstateras att Danmark, Finland, Nederländerna, Irland och Schweiz alla ligger före Sverige i rankingen. De tre förstnämnda tillhör också de länder som kraftigt förbättrat sina positioner under de senaste tio åren. Trots betydande reformer på en rad områden har Sveriges relativa position inte förändrats, utan snarare försämrats, i jämförelse med andra små länder.

Sverige har en betydande närvaro i den globala ekonomin men det är en myt att påstå att vi skulle skilja oss från andra liknande länder. Snarare har andra länder bättre tagit vara på möjligheterna att delta i globaliseringen. Den ekonomisk-politiska insikten som gjorde att Sverige utvecklades från ett fattigt jordbruksland under 1800-talets slut till en modern industri- och välfärdsstat under 1900-talet byggde till stora delar på att lagar och regelverk anpassades till nya förutsättningar. Ett samhälle som främjade innovationer, växande företagande och kunskapsinvesteringar växte fram och drog fullt ut på globaliseringens möjligheter. Idag ter sig en motsvarande utveckling där globaliseringen leder till betydande öknings i välstånd och välfärd som allt annat än given. För att åstadkomma detta krävs att ett helt annat globaliseringsperspektiv genomsyrar hela den ekonomiska politiken.

Pontus Braunerhjelm, professor KTH och huvudsekreterare för Globaliseringsrådet